

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา
คณะผู้วิจัย ได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนา

ศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา ประชากร คือ ผู้บริหาร ครู นักเรียน
ผู้ปกครอง และพระภิกษุ ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรี จำนวน 139 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง
คือ ผู้บริหารจำนวน 278 คน ครูผู้สอน จำนวน 417 คน นักเรียนจำนวน 120 คน ผู้ปกครอง 834 คน
และพระภิกษุจำนวน 30 คน จำนวนทั้งสิ้น 1,679 คน การได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงดังนี้

- 1) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร โรงเรียนละ 2 คน จำนวน 139 โรงเรียน ได้
ทั้งสิ้นจำนวน 278 คน ได้มาโดยเจาะจง เพื่อตอบแบบสอบถาม
- 2) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 1 คน ครูสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 3 คน ที่
สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 รวม โรงเรียนละ 3 คน จำนวน 139 โรงเรียน ได้ทั้งสิ้นจำนวน
417 คน ได้มาโดยเจาะจง เพื่อตอบแบบสอบถาม
- 3) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวนชั้นละ 4 คน
รวมโรงเรียนละ 12 คน จำนวน 10 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน ได้มาโดยเจาะจงเพื่อ
ใช้สัมภาษณ์
- 4) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวนชั้น
ละ 2 คน รวมโรงเรียนละ 6 คน จำนวน 139 โรงเรียน ได้ทั้งสิ้นจำนวน 834 คน ได้มาโดยเจาะจง
เพื่อใช้ตอบแบบสอบถาม
- 5) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระภิกษุจำนวน 30 รูป ได้มาโดยเจาะจงเพื่อใช้
สัมภาษณ์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 เพื่อระดมความเห็นเกี่ยวกับร่างศูนย์การ เรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา

ประชากร คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา ด้านการศึกษา และด้านคุณธรรม
และจริยธรรม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 7 คน ผู้เชี่ยวชาญด้าน

การศึกษา (ประถมศึกษา) จำนวน 6 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านคุณธรรมและจริยธรรม จำนวน 7 คน ในจำนวนนี้เป็นพระภิกษุจำนวน 2 รูป จำนวน 20 คน คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง (1) มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาเอกหรือปริญญาโท (2) มีความรู้ด้านเทคโนโลยีการศึกษา หรือด้านการศึกษา หรือด้านคุณธรรมและจริยธรรม และ (3) มีประสบการณ์ในด้านการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ 3 เพื่อทดลองใช้ศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา ประชากร คือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรี จำนวน 139 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 40 คน ประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน และประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน รวม 120 คน จำนวน 3 ห้องเรียน ที่เรียนในภาคการศึกษาที่ 2/2551 ได้มาโดยเจาะจง คือ โรงเรียนคลองเกลือ มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ใช้ทดลอง คือ สถานที่ ระบบไฟฟ้า และการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา (2) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา (3) ศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา และ (4) แบบประเมินศูนย์คุณธรรมจริยธรรม

1.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ และแบบสอบถามปลายเปิด มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1.1 กำหนดประเด็นที่ต้องศึกษา ครอบคลุม (1) ด้านการบริหารและการจัดการของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม (2) ด้านวิชาการของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม และ (3) ด้านบริการของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม

1.1.2 สร้างแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบและปลายเปิด จำนวน 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 สอบถามผู้บริหารและครู จำนวน 5 ตอน ฉบับที่ 2 สอบถามผู้ปกครอง จำนวน 5 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในด้านการบริหารและการจัดการของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม

จริยธรรม

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในด้านวิชาการของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรม

คุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นในด้านการบริการของศูนย์การเรียนรู้

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

1.1.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามทั้ง 2

ฉบับที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความสอดคล้องและความครอบคลุมของข้อคำถามตามประเด็นที่ต้องการศึกษา ภาษาที่ใช้ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.1.4 ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ (1) ตัดข้อ

คำถามเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ (2) ปรับตัวเลือกรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทของสื่อมีมากให้เลือกมาเฉพาะที่เหมาะสมกับเด็กเท่านั้น และ (3) เพิ่มข้อคำถามเกี่ยวกับส่วนประกอบของชุดการเรียนรู้ ควรประกอบด้วยอะไร

1.1.5 ทดลองใช้ (Try out) คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับแก้

ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (Try out) กับครูและผู้ปกครอง โรงเรียนคลองเกลือ จำนวน 20 คน วันที่ 7 เดือนมกราคม 2551 ปรากฏว่าทุกคนแสดงความเห็นว่าเข้าใจในข้อคำถามที่ถามและภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย

1.1.6 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ทั้ง 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1

สำหรับผู้บริหารและครู และฉบับที่ 2 สำหรับผู้ปกครอง

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารและครู รายละเอียดของแบบสอบถามมี

ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

สอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน/บริหาร ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในด้านการบริหารและการจัดการของศูนย์

การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม

สอบถามเกี่ยวกับหน่วยงานที่ควรรับผิดชอบ สถานที่จัดตั้ง การได้มาซึ่งงบประมาณ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์ บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ ส่วนประกอบของศูนย์การเรียนรู้ ลักษณะคำถามแบบเลือกตอบและเติมคำ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในด้านวิชาการของศูนย์การเรียนรู้

คุณธรรมจริยธรรม

สอบถามเกี่ยวกับ เนื้อหาสาระคุณธรรมจริยธรรมที่จะให้ความรู้
สื่อที่ใช้ในศูนย์ ส่วนประกอบของชุดการเรียนรู้ วิธีการเรียน รูปแบบการเรียนรู้ การประเมิน
คำแนะนำและความช่วยเหลือที่นักเรียนต้องการ บุคคลที่ให้ความรู้และคำปรึกษา การนำผลการ
ประเมินในศูนย์ไปใช้ ลักษณะคำถามแบบเลือกตอบและเติมคำ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นในด้านบริการของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม

สอบถามเกี่ยวกับวัน เวลาในการให้บริการ ประเภทของการ
ให้บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกในศูนย์ ลักษณะคำถามแบบเลือกตอบและเติมคำ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

สอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้
คุณธรรมจริยธรรม ลักษณะคำถามปลายเปิด

ฉบับที่ 2 สำหรับผู้ปกครอง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

สอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ วุฒิการศึกษา และระดับชั้นของ
บุตรที่เรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในด้านการบริหารและการจัดการศูนย์การ
เรียนคุณธรรมจริยธรรม

สอบถามเกี่ยวกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ ที่ตั้งศูนย์ วัตถุประสงค์
ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการ ส่วนประกอบของศูนย์ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในด้านวิชาการศูนย์การเรียนรู้
คุณธรรม

สอบถามเกี่ยวกับ เนื้อหาสาระคุณธรรมจริยธรรมที่จะให้ความรู้
สื่อที่ใช้ในศูนย์ วิธีการเรียน และบุคคลที่ให้ความรู้และคำปรึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ
และเติมคำ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นในด้านการให้บริการศูนย์การเรียนรู้คุณธรรม
จริยธรรม

สอบถามเกี่ยวกับ ลักษณะการให้บริการของนักเรียน วัน เวลาใน
การให้บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกในศูนย์ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้คุณธรรม
จริยธรรม ลักษณะคำถามปลายเปิด

**1.2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็ก
ประถมศึกษา** เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.2.1 กำหนดประเด็นที่ต้องศึกษา ครอบคลุม (1) ด้านการบริหารและ
การจัดการศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม (2) ด้านวิชาการของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม
และ (3) ด้านบริการของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม

1.2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน
2 ฉบับ ฉบับที่ 1 สัมภาษณ์พระภิกษุ จำนวน 4 ตอน ฉบับที่ 2 สัมภาษณ์นักเรียน จำนวน 4 ตอน
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในด้านบริหารและการจัดการศูนย์การเรียนรู้
คุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในด้านวิชาการของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรม
จริยธรรม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นในด้านบริการของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม
สำหรับแบบสัมภาษณ์นักเรียน ไม่มีตอนที่ 2

1.2.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ นำแบบสัมภาษณ์ทั้ง 2
ฉบับ ที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความสอดคล้องและความครอบคลุมของข้อคำถามตาม
ประเด็นที่ต้องการศึกษา ภาษาที่ใช้ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.2.4 ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเพิ่มหัวข้อย่อยที่
ต้องการถามในแบบสัมภาษณ์

1.2.5 ทดลองใช้ (Try out) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับแก้ตาม
ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับนักเรียนที่โรงเรียนคลองเกลือ จำนวน 15 คน และ
พระภิกษุโรงเรียนวัดผาสุภกมณีจักร จำนวน 5 รูป วันที่ 8 เดือนมกราคม พ.ศ.2551 ปรากฏว่ากลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ทดลองเข้าใจในข้อคำถามและภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย

1.2.6 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ทั้ง 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1
สำหรับพระภิกษุ และฉบับที่ 2 สำหรับนักเรียน

ฉบับที่ 1 สำหรับพระภิกษุ หัวข้อที่สัมภาษณ์มีดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย จำนวนเวลาในการจำพรรษาและ
จำนวนเวลาที่เคยสอนศีลธรรมให้กับนักเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในด้านการบริหารและการจัดการศูนย์การเรียนรู้
คุณธรรมจริยธรรม สัมภาษณ์เกี่ยวกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ ที่ตั้ง วัตถุประสงค์ บุคลากร และ
บทบาทของพระภิกษุเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในด้านวิชาการของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรม
จริยธรรม สัมภาษณ์เกี่ยวกับ เนื้อหาสาระที่สอน สื่อที่ใช้ บุคคลที่ให้คำปรึกษาและแนะแนว และ
การประเมิน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นในด้านการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรม
จริยธรรม สัมภาษณ์เกี่ยวกับ ระยะเวลาในการให้บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก

ฉบับที่ 2 สำหรับนักเรียน หัวข้อสัมภาษณ์มีดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นในด้านการบริหารของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรม
จริยธรรม สัมภาษณ์เกี่ยวกับที่ตั้งของศูนย์ และวัตถุประสงค์ของศูนย์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในด้านการวิชาการของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรม
จริยธรรม สัมภาษณ์เกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่อยากรู้ในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม รูปแบบการเรียน สื่อที่
ใช้ในศูนย์ บุคลากรที่ให้ความรู้และคำปรึกษา วิธีการเรียน และการประเมิน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในด้านการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรม
จริยธรรม สัมภาษณ์เกี่ยวกับ ระยะเวลาในการเปิดให้บริการ ประเภทของการให้บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก

1.3 ศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.3.1 ศึกษาองค์ความรู้เพื่อใช้ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม

ประกอบด้วย เอกสาร ตำรา งานวิจัย สัมภาษณ์ผู้รู้ และศึกษาความคิดเห็นและความต้องการศูนย์การ
เรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา

1.3.2 ร่างศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา ประกอบด้วย 3
ตอน

ตอนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และผลที่คาดว่าจะ
ได้รับ

ตอนที่ 2 รายละเอียดของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา
ประกอบด้วย ปรัชญา วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย นโยบาย เป้าหมาย มาตรการ โครงสร้างขององค์กร
บุคลากร สถานที่ ส่วนประกอบของศูนย์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระในศูนย์การเรียนรู้ สื่อที่ใช้ในศูนย์การ
เรียน ขั้นตอนการเรียนในศูนย์ การจัดกิจกรรมในศูนย์ การประเมินและติดตาม สิ่งอำนวยความสะดวก
โครงสร้างพื้นฐาน และงบประมาณ

ตอนที่ 3 เงื่อนไข การเตรียมการ และแนวทางการใช้

1.3.3 นำร่างศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็น จำนวน 20 คน พิจารณาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะโดยจัดประชุมระดมความคิด

1.3.4 พัฒนาศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา โดยนำผลจากการระดมความคิดของผู้เชี่ยวชาญ (เสนอในบทที่ 4) พัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมที่มีความเหมาะสม ชัดเจน และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

1.3.5 ตรวจสอบและรับรองศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 1 คน ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 1 คน และด้านการศึกษา จำนวน 1 คน ด้วยแบบประเมินคุณภาพศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม

1.3.6 ทดลองใช้ศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้ศูนย์การเรียนรู้ดังกล่าว โดยให้นักเรียนประถมศึกษาปีที่ศูนย์การเรียนรู้ โดยการจัดมุมสื่อสิ่งพิมพ์และมุมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ศึกษา

1.4 แบบประเมินเพื่อตรวจสอบและรับรองคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า มี 4 ระดับ คือ ระดับดีมาก ดี ปานกลาง ต้องปรับปรุง ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองคุณภาพของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม ใน 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ และผลที่คาดว่าจะได้รับ

ตอนที่ 2 รายละเอียดของศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 3 เงื่อนไข การเตรียมงาน และแนวทางการใช้ศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองใช้ศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ (1) ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และ (2) แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนเกี่ยวกับศูนย์คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา

2.1 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เป็นสื่อประสมอยู่ในมุมสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในศูนย์การเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ส่วนประกอบของชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นมีส่วนประกอบสำคัญดังนี้ คือ

1) **แบบทดสอบก่อนเรียนหรือการถามตอบและเฉลยแบบทดสอบหรือการถามตอบ** เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 2 ตัวเลือก หรือแบบปรนัยแบบเลือกตอบถูกหรือผิด หรือแบบปรนัยแบบเติมคำ แบบทดสอบก่อนเรียนเป็นแบบทดสอบวัดความรู้ หลังจากทำแบบทดสอบแล้ว เด็กจะตรวจสอบได้จากเฉลยหลังจากทำแบบทดสอบเสร็จ

2) **สื่อที่ใช้ในชุดการเรียนรู้** ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือนิทาน หนังสือภาพ และหนังสือการ์ตูน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ วีซีดี และซีดี

3) **กิจกรรม** ในศูนย์การเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ คือ เกม หรือการตอบคำถาม มีประมาณ 1 – 2 ข้อ เป็นการตรวจสอบเด็กว่าได้รับความรู้จากการอ่าน ฟัง หรือชม สื่อในชุดการเรียนรู้

4) **แนวตอบกิจกรรม** ในกิจกรรมแต่ละข้อจะมีการให้แนวตอบ โดยเด็กจะเปิดแนวตอบได้หลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว

5) **แบบทดสอบหลังเรียนหรือการถามตอบและเฉลยแบบทดสอบหรือการถามตอบ** เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 2 ตัวเลือก หรือแบบปรนัยแบบเลือกตอบถูกหรือผิด หรือแบบปรนัยแบบเติมคำ แบบทดสอบหลังเรียนเป็นการวัดความก้าวหน้าในการเรียนของเด็กที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นแบบทดสอบคู่ขนาน หลังจากทำแบบทดสอบแล้วเด็กจะตรวจสอบได้หลังจากทำแบบทดสอบเสร็จ

2.1.2 จำนวนชุดที่พัฒนาขึ้น มีจำนวน 25 ชุดการเรียนรู้ดังนี้

ชุดที่ 1 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากนิทานชุดหมีพูห์ (1)

ชุดที่ 2 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากนิทานชุดหมีพูห์ (2)

ชุดที่ 3 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากนิทานชุดหมีพูห์ (3)

ชุดที่ 4 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากนิทานอีสป (1)

ชุดที่ 5 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากนิทานอีสป (2)

ชุดที่ 6 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากนิทาน 101 อีสป จำนวน 101 เรื่อง

ชุดที่ 7 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากหนังสือหนูเพื่อนซี้

ชุดที่ 8 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากหนังสือเล่มเล็ก

ชุดที่ 9 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากหนังสือการ์ตูนผจญภัย

ชุดที่ 10 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากนิทานไทย

ชุดที่ 11 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากนิทานปัญญาชาดก (1)

ชุดที่ 12 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากนิทานปัญญาชาดก (2)

- ชุดที่ 13 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากนิทานชาดก
- ชุดที่ 14 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากนิทาน 80 ชาดก
- ชุดที่ 15 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากนิทานตามพระราชดำรัส
- ชุดที่ 16 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากการผจญภัยของพระพุทธเจ้า
- ชุดที่ 17 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากหนังสือภาพพระพุทธเจ้า
- ชุดที่ 18 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากหนังสือภาพพระพุทธประวัติ
- ชุดที่ 19 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประเภทวีซีดีชุดทศชาติชาดก
- ชุดที่ 20 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประเภทวีซีดี เรื่อง พรหมนาถ
- ชุดที่ 21 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากวีซีดีทศชาติชาดก เรื่อง พระมหาชนก
- ชุดที่ 22 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากวีซีดีวิสูตรนันทิ
- ชุดที่ 23 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากวีซีดีกฐินัด
- ชุดที่ 24 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจากการสวดมนต์ทำวัตรเช้า-เย็น

2.1.3 ตรวจสอบคุณภาพของชุดการเรียนรู้ ได้นำชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจำนวน 24 ชุดการเรียนรู้ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 1 คน ตรวจสอบคุณภาพชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีข้อเสนอแนะ คือ (1) ลดจำนวนกิจกรรมลงมีมากอาจทำให้เด็กไม่ทำทุกกิจกรรมจะไม่ใช่ประโยชน์ และ (2) ปรับตัวอักษรให้มีขนาดใหญ่กว่านี้

2.1.4 ปรับปรุงชุดการเรียนรู้ คณะผู้วิจัยได้ปรับปรุงชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดพิมพ์เป็นชุดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนเกี่ยวกับศูนย์คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา ใช้เพื่อประเมินความเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ เป็นคำถามแบบมาตราประมาณค่า 3 ระดับ และแบบเลือกตอบมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.2.1 กำหนดประเด็นที่ต้องการศึกษา ครอบคลุม (1) มุมต่าง ๆ ในศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม (2) องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม (3) ผลที่ได้รับจากการเรียนในศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม และ (4) ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมที่ได้รับ

2.2.2 สร้างแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราประมาณค่า 3 ระดับ คือ ชอบมาก ชอบปานกลาง และชอบน้อย และแบบเลือกตอบ โดยสร้างคำถามครอบคลุมรายละเอียดเกี่ยวกับมุมต่าง ๆ

ในศูนย์ องค์ประกอบของชุด และผลที่ได้รับจากการเรียน และผลที่ได้รับจากการเรียนในศูนย์การเรียนเป็นแบบมาตรฐานค่า 3 ระดับ ส่วนคุณธรรมจริยธรรมที่ได้รับจากการเรียนในศูนย์การเรียนเป็นแบบเลือกตอบ

2.2.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาหาความสอดคล้องและความครอบคลุมของข้อคำถามตามประเด็นที่ต้องการศึกษา ภาษาที่ใช้ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.2.4 ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ (1) ปรับข้อคำถามให้ถามให้สั้น และ (2) ใช้ภาษาที่เด็กเข้าใจได้ง่าย

2.2.5 ทดลองใช้ (Try out) นำแบบสอบถามที่ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับนักเรียน โรงเรียนคลองเกลือ จำนวน 10 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง วันที่ 1 ตุลาคม 2551 ปรากฏว่าทุกคนแสดงความเห็นว่าเข้าใจในข้อคำถามที่ถามและภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย

2.2.6 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการทดลองใช้ศูนย์การเรียนคุณธรรมจริยธรรมต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการพัฒนาศูนย์การเรียนคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลตามเครื่องมือที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีดังนี้ คือ

1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์การเรียนคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษาของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ใช้วิธีการเก็บข้อมูลทางไปรษณีย์

1) จัดส่งแบบสอบถามในวันที่ 14 มกราคม 2551 กำหนดส่งคืนภายในวันที่ 31 มกราคม 2551 เมื่อถึงกำหนดส่งคืนได้ติดต่อทางโทรศัพท์ทวงถามไปยังโรงเรียนที่ยังไม่ได้ส่งคืนมา กำหนดปิดรับแบบสอบถาม 10 กุมภาพันธ์ 2551

2) จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนและใช้ได้ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนส่ง (ฉบับ)	กลับคืน (ฉบับ)	คิดเป็นร้อยละ
ผู้บริหาร	278	471	67.8
ครู	417		
ผู้ปกครอง	834	429	51.4

นำผลที่ได้จากการสอบถามมาประกอบการร่างศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็ก
ประถมศึกษา

**1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้
คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษาของนักเรียนประถมศึกษาและพระภิกษุ ใช้วิธีการเก็บ
ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์**

- 1) ประชุมชี้แจงผู้ช่วยวิจัยเกี่ยวกับวิธีการสัมภาษณ์
- 2) สัมภาษณ์นักเรียนประถมศึกษาจำนวน 120 คน ตามที่กำหนดใช้เวลา 2 เดือน
ระหว่างวันที่ 14 มกราคม ถึง 14 มีนาคม 2551
- 3) สัมภาษณ์พระภิกษุ จำนวน 30 รูป ตามที่กำหนดใช้เวลา 1 เดือน ระหว่างวันที่
14 มกราคม ถึง 14 กุมภาพันธ์ 2551

นำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาประกอบการร่างศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม
สำหรับเด็กประถมศึกษา

**1.3 จัดระดมความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาร่างศูนย์การเรียนรู้คุณธรรม
จริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษาเพื่อได้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้**

- 1) ติดต่อเรียนเชิญและส่งจดหมายพร้อมร่างศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม
สำหรับเด็กประถมศึกษาในวันที่ 1 กรกฎาคม 2551 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ศึกษาร่างศูนย์การเรียนรู้
ก่อน
- 2) จัดระดมความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 คน ในวันที่ 24 กรกฎาคม 2551 ณ
ห้อง 5211 อาคารสัมมนา 1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- 3) ดำเนินการระดมความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดย (1) คณะผู้วิจัยเสนอสไลด์
คอมพิวเตอร์เกี่ยวกับร่างศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา (2) คณะผู้วิจัย
เสนอส่วนประกอบของศูนย์การเรียนรู้แต่ละส่วนให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจด
ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับส่วนประกอบของศูนย์การเรียนรู้ทุกส่วนประกอบ และ (3) คณะผู้วิจัยได้
สรุปผลของการระดมความเห็นให้ผู้เชี่ยวชาญฟัง
- 4) นำผลที่ได้จากการระดมความเห็นของผู้เชี่ยวชาญไปพัฒนาศูนย์การเรียนรู้
คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กประถมศึกษา เพื่อนำไปทดลองใช้ต่อไป

**2. เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทดลองใช้ศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็ก
ประถมศึกษา ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยคณะผู้วิจัย**

1. ให้นักเรียนเข้าใช้ศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมในระหว่างวันที่ 5 – 23 มกราคม 2552 เป็นเวลา 7 วัน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีที่ 5 และปีที่ 6 จำนวนชั้นละ 40 คน
2. คณะผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นวิทยากรประจำศูนย์ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำในการใช้ศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม
3. นักเรียนที่เข้ามาใช้ศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมต้องลงทะเบียน นักเรียนสามารถเข้าใช้ได้ในช่วงเวลาพิเศษตั้งแต่ 7.00 – 8.00 น., 12.00 – 13.00 น. และ 15.00 – 17.00 น. และเวลาเรียนปกติโรงเรียนอนุญาติ 9.00 – 11.00 น. และ 13.00 – 15.00 น.
4. คณะผู้วิจัยจะแจกแบบสอบถามให้นักเรียนที่เข้ามาใช้ศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมและศึกษาจากชุดการเรียนรู้อย่างน้อย 3 ชุดการเรียนรู้ เมื่อนักเรียนตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว คณะผู้วิจัยจะเก็บแบบสอบถามดังกล่าวเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สำหรับข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 3 ระดับ มีการให้น้ำหนัก 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย และเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยมีดังนี้ (Best, John W. and Kalm James V. 1986 :181-182)

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.00	หมายถึง	ชอบมาก/มาก
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	ชอบปานกลาง/ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	ชอบน้อย/น้อย